

Štrekljeva zbirka je, kakor se je izrazil o njej sam prof Jagić, vzorna in ustreza vsem zahtevam moderne izdaje narodnega blaga. Umevno je torej, da smo g. dr. K. Štreklju hvaležni za njegov trud, in da željno pričakujemo nadaljnjih snopičev prelepe zbirke. Želeti je, da bi gosp. urejevalec srečno dovršil svoje tako izborno pričeto delo, zajedno pa vzbudil z njim naše še vedno preveč malomarno in brezbrizno razumništvo ter pridobil »Slovenski Matici« mnogo prepotrebnihih novih članov! *Fr. V—c.*

Jenko v novi izdaji. Pesmi. Zložil Simon Jenko. Za tisek priredil Anton Funtek. Ilustracije zvršila J. Kobilca. I. V Ljubljani. Založil Oton Fischer. 1896. — S tem naslovom je izšla nedavno, kakor je »Zvon« že na kratko sporočil, željno pričakovana nova izdaja S. Jenka, in sicer obseza ta zvezek razen životopisa pesnikovega iz peresa prof. Funtka same že natisnjene pesmi v istem vzporedju, kakor jih je izdal S. Jenko sam l. 1865.

Slovenci pri izdajah svojih klasikov sploh nimamo sreče. Izimši Wiesthalerjeve novejšje izdaje Vodnikove proze in poezije in Levčeve izdaje Levstikovih zbranih spisov nimamo nobene druge, katera bi popolnoma ustrezala vsem znanstvenim zahtevam. Prešeren dozdej še ni ućakal dostojne izdaje, in Jenku preti, o čemer nas je preprićala ravno Funtkova redakcija, ista žalostna usoda. Kakšna bodi izdaja kateregakoli slovenskega klasika, da služi lahko na eni strani v znanstvene, a na drugi v zabavne svrhe, o tem so pisali poklicani moŹje že toliko in tako preprićevalno, da je bilo pać pričakovati odsihdob kritićnih izdaj. Toda vseh omenjene razprave vendar niso preprićale; to nam je zopet dokazala nova izdaja Jenkovih pesmi, ki je popolnoma nekritićna in v znanstvene svrhe nerabno urejena. Ne samo, da je popravljal gosp. izdajatelj Jenkov pravopis v sedaj navadni, ampak premenil je celo samovoljno već Jenkovih verzov. Tako ravnanje je pać nedopustno in, kar se tiće prve toćke, tudi povse nepotrebno; kajti pravopis, katerega je rabil pesnik, se razlikuje od sedanjega tako neznatno, da se ni bilo bati, da bi ta ali oni kako besedo napaćno ćital in umel. Ne glede na to pa vobće bije tako popravljanje v lice vsakemu znanstvenemu naćelu. Pa same pravopisne preuredbe bi naposled uredniku nove izdaje še ne šteli preveć v zlo, dasi bi bili radi videli Jenkove naglase, njegova loćila, njegov *i* namesto sedanjega *in*, *ko* mesto *kot*, *vsakej* mesto *vsaki* itd. — toda kaj je to! Na str. 9. beremo:

Ko v veselji plava (scil. srce),
Misli pesmi zlate,
Tebi jih podava,
Ki jih delam zate.

Zmisl sam nam tukaj pove pravo obliko »dela«, saj je subjekt v stavku srce. Res ima tudi izvorna izdaja (iz l. 1865.) pravilno:

Ki jih dela zá-te.

V naslednji kitici je oblika »delam« na mestu, ker se menja subjekt. Nato najbrŹ gosp. izdajatelj ni pazil ter tudi v prejšnji kitici preuredil brez pomisleka zadnji verz.

Će ćitamo na str. 1.:

Jasen mir mi v prsi sede,
je to gotovo dobro slovenski rećeno, a Jenko pravi drugaće.

Na str. 17. stoji verz:

Širno sem izkopal jamo,

a v Jenku:

Skopal sem globoko jamo.

Jasno je, da je gosp. izdajatelj ta verz preuredil le, ker se mu »izkopati« zdi pravilnejša oblika, nego »skopati«.

Jenkov verz:

Žalost mi iz prs odženi

je gosp. izdajatelj izpremenil v

Bol iz prsij mi odženi (str. 28.),

seveda zopet le, ker mu oblika »prsij« (recte: *prsi*) bolje ugaja.

Čemu je prestavil besede v verzih:

Ki, ko pod nébesom meglé,

Po vetru se obrača.

mi ni jasno. Gosp. izdajatelj pravi namreč (str. 32.):

Ki se po vetru kot meglé

Pod nébesom obrača.

Meni se ta razvrstitev ne zdi nič blagoglasnejša, nego Jenkova.

Ravno tako mi ni jasno, zakaj je v verzu:

Vse misli, ki v *prsih* sem skrite

zamenil *prsi* s *srcem* (str. 40.)

Verza:

Da iz sanj ležnjivih

Kvišku sem se zbudil

se glasita v novi izdaji (str. 45.):

Da iz sanj ležnivih

Zdajci sem se vzbudil.

»Zdajci« je nepotrebno mašilo, »kvišku« pa germanizem, torej oboje enako malo vredno.

Če je Jenko pel:

Med borovjem temnim

Mlada breza rase,

V *lastnem* svetu tuja . . .

je to res nemščina, a to še ne daje pravice popravljati:

V *rodnem* svetu tuja (str. 54.)

Na enem mestu je s tako popravo skvarjena tudi rima. V 1. kitici XVI. obraza je gosp. izdajatelj rimo: *mravljiše* — *hiše* preuredil v: *mravljišče* — *hiše*, kar se menda glasi veliko lepše.

Toda bodi dovolj nehvaležnih citatov! Pokazati sem hotel samo nepristranskemu opazovalcu, da je nova izdaja Jenkovih pesmi nekritična, in da nikakor ne ustreza znanstvenim zahtevam. Verjamem, poreče ta ali oni, toda izdaja je namenjena preprostim čitateljem, ki se ne brigajo za to, kako je pesnik pisal prvotno, katerim je oblika postranska, a vsebina glavna stvar, ki ne bero Jenka, da bi proučevali njegov jezik, ampak sebi v zabavo. Na ta ugovor, kateri je morda marsikomu na jeziku, odgovarjam z besedami slovenskega pisatelja, ocenjujočega Wiesthalerjevo izdajo Vodnikovih pesmi: »Slovinci nismo tako bogati, da bi si lahko omišljali raznovrstne izdaje istega pisatelja; dobro torej, da narodna izdaja Vodnikovih pesmi služi lahko

tudi jezikoslovcem, ki so se zlasti izza najnovejšega časa jeli baviti z zgodovinskim raziskavanjem našega jezika.*

Toliko torej, kar se tiče teksta pesmi samih. Želeli bi pa še nekaj drugih podrobnosti. Izdajatelju je bila na razpolago vsa literarna ostalina Jenkova in, kakor to vem iz svoje izkušnje, je imel Jenko navado, da je skoro pod vsako pesmijo zapisal tudi dan, katerega jo je zložil. G. prof. Funtek bi bil zelo ustregel nam in poznejšemu slovenskemu slovstvenemu zgodovinarju, ko bi bil te podatke v svoji izdaji priobčil. Jako hvaležni bi mu bili, ako bi hotel to storiti v II. zvezku vsaj pri še nenatisnjenih pesmih, podobno kakor ima to Levčeva izdaja Levstikovih spisov.

Dodan je I. zvezku tudi Jenkov životopis. Delo je bilo zelo lahko. Gosp. izdajatelj je vzel Levčev životopis v »Zvonu« leta 1879., ga nekaj okrajšal in mu dodal nekoliko stavkov iz »Črtic iz S. Jenkovega življenja« (Kres 1886) — in životopis je bil gotov. Nočem razmotrovati upravičenosti takega delovanja, omenil bi samo nekaj! V ostalini se menda, če se zelo ne motim, nahajajo tudi pesnikovi dnevniki, iz katerih je sicer že rajni prof. I. Jenko priobčil nekaj kratkih, a nezadostnih podatkov. Prepričan sem, da bi bil g. prof. Funtek našel v teh dnevnikih toliko porabnega, novega in znamenitega gradiva, da bi bil lahko spisal korenit in popoln pesnikov životopis. Zakaj tega ni storil, ne vem. Pomota, da je štel na str. XI. Stritarja med »Vajevce«, je nastala vsled brezmiselnega okrajšanja dotičnega odstavka v Levčevem životopisu (Zvon 1879, str. 354.)

Nova izdaja je tudi ilustrovanana, in sicer je izvršila slike domača umetnica gčna. I. Kobilčeva. Odkrito moram povedati, da se je zdelala meni misel, naj se ilustrirajo Jenkove poezije, že iz prvega početka nesrečna. Dobra, dovršena pesem ne potrebuje ilustracije, slabi pa slika tudi ne pomaga. Kdor si, recimo, ne more ali ne zna predstavljati situacije v Jenkovi »Slabo sveča je brlela«, temu ne pomore sto ilustracij, ker izmed vseh sto niti ena ne zadene v resnici onega tona katerega je pesnik položil v pesem. Ista neprilika je pri drugih ilustrovanih pesmih. Ilustrator pesnika dostikrat niti doseči ne more; če bereš dotično pesem in potem pogledaš sliko, mine te često vsa iluzija. Opomniti pa moram, da tu nikakor ne mislim na konkreten slučaj; hotel sem le povedati in pokazati, da so slike pri pesmih nepotrebne. Kar se tiče gčne. Kobilčeve slik, moram navzlic vsemu priznanju risarske tehnike in dovršenosti reči, da se meni pesnikova ideja ne vidi povsodi dobro pogojena. Glede slike k »Molitvi« je to omenil že drug slovenski list, in jaz bi isto pripomnil glede ilustracije k »Pobratimiji«. Pomisliti je, da je pesnik zložil to pesem v osmi šoli, tako rekoč za odhodnico od gimnazije, za slovo od svojih tovarišev in sošolcev; slika bi nam torej morala predstavljati mlade, še golobrađe ljudi. Naša slika pa nam kaže same starejše, odrasle može, in to je po mojem mnenju neupravičeno.

Obliki nimam vobče ničesar oporekati. Samo tisk je predroben, sicer je pa zunanja oblika zelo prikupljiva. Skoro bi dejal, da je Jenko slutil to izdajo, ko je pel, da njegove pesmi »v rudeče usnje vezane in zlatom bodo rezane.«

Te opazke sem podal samo iz namena, da bi gosp. izdajatelj pri II. zvezku ravnal pravilnejše in nam pripravil historiško-kritiško, Jenkovemu geniju dostojno izdajo.

Vlad L.—c.